

ขอบเขตของการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา

จากที่กล่าวมาในบทที่ ๓ นั้น เห็นได้ว่าการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการ ทั้งที่สนับสนุนหลักการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา และที่ขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา ทั้งนี้แม้ว่าความสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น จะได้กำหนดไว้ว่าการพิจารณาความอาญาจะต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่หลักการเปิดเผยนี้ไม่ได้เป็นหลักที่ตายตัวปราศจากข้อยกเว้นแต่อย่างใด หลักการเปิดเผยนี้ยังคงมีข้อยกเว้นอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นไปในลักษณะของการจำกัดขอบเขตการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาสิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน ให้อยู่ในลักษณะของความพอดี หรือเป็นการยกเว้นหลักการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา โดยให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาลับในกรณีที่มีการชนกันระหว่างสิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน และเป็นกรณีที่สิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาความอาญา มีน้ำหนักมากกว่า^๒

---

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum
(Vol. 23), p. 849.

^๒ คณิต ผน นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๑๐, ๑๖๓.

ในเรื่องการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญานั้น ได้มีแนวความคิดที่ยังมีการโต้แย้งกันอยู่ประการหนึ่ง คือ การเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญานี้ เป็นสิทธิของจำเลยในคดีอาญาโดยเฉพาะหรือไม่ ซึ่งความเห็นในเรื่องนี้ได้แตกต่างเป็นสองแนวความคิดเห็น คือ

ในความเห็นฝ่ายแรกเห็นว่า หลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญาเป็นสิทธิเฉพาะของจำเลยในคดีอาญา แม้ว่าในความหมายของหลักการเปิดเผยนี้ จะหมายถึงว่าในการพิจารณาและสืบพยาน ประชาชนทุกคนมีสิทธิเข้าฟังได้^๑ แต่ในความหมายพิเศษแล้ว หลักการเปิดเผยนี้เป็นเอกลักษณ์ของบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาโดยเฉพาะ^๒ ทั้งนี้จำเลยเท่านั้นที่จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า จะละสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย เพื่อรักษาประโยชน์อื่นของตน และบุคคลภายนอกไม่อาจจะร้องขอให้การพิจารณาที่เป็นไปโดยเปิดเผย ซึ่งเป็นการขัดกับความประสงค์ของจำเลย

สำหรับอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า หลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญานั้น แม้ว่าจะจะเป็นสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ซึ่งจำเลยสามารถจะละสิทธินี้ได้ แต่ในกรณีที่มีประโยชน์ของรัฐหรือสาธารณชนเข้ามา

---

^๑ดู คณิต ๗ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๕.

Rollin M. Perkins, Ronald N. Boyce, Criminal Law and Procedure, Mineola, New York, The Foundation press, Inc., 1977, p. 103.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 860.

เกี่ยวข้องกับแล้ว การพิจารณาคดีอาญานั้น ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการพิจารณาลับ
 ทั้งนี้เพราะหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญานี้ ได้ขยายไปถึงสิทธิของ
 ประชาชนที่จะเข้ามาร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีอาญา เว้นแต่จะเป็นไปตาม
 หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และศาลเห็นสมควรที่จะให้การพิจารณาคดีนั้น
 เป็นการพิจารณาลับ^๑ ในสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ใน
 คดี Richmond Newspapers, Inc. v. Virginia (448 U.S. 555)
 ได้รับรองถึงสิทธิของสาธารณชนและสื่อมวลชน ในการเข้าร่วมรับรู้ในการ
 พิจารณาคดีอาญา โดยกล่าวว่าสิทธิของสาธารณชนและสื่อมวลชนนี้ เป็นไป
 ตามบทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ ๑ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ซึ่งกล่าวถึงเสรีภาพ
 ในการพูด และเสรีภาพในการพิมพ์ แต่อย่างไรก็ดี ศาลสูงสหรัฐอเมริกาก็ได้
 กล่าวไว้ว่าสิทธิของสาธารณชนและสื่อมวลชนนี้ ก็ไม่ได้เป็นสิทธิโดยเด็ดขาด
 ทั้งนี้หากว่าเพื่อประโยชน์ของจำเลยในการที่จะได้รับการพิจารณาโดยเที่ยงธรรม
 (fair trial) หรือประโยชน์อื่นที่เหนือกว่า สิทธินี้ก็อาจถูกขบถล้างได้^๒

เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของรัฐในการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้
 ที่กระทำความผิดผ่านบทบัญญัติที่กฎหมายห้ามไว้ คือ การคุมครองสังคมให้ปลอดภัย
 จากอาชญากรรม โดยรัฐเข้ามาบังคับใช้กฎหมายอาญา ด้วยการจัดระบบให้
 มีการจับกุมฟ้องร้อง ตลอดจนพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด^๓ และ

^๑ Ibid., p. 854, 859 - 860.

American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 40 - 41.

^๒ Wayne La Fave, Jerold H. Israel, Criminal Procedure in a Nutshell, Constitutional Limitation, (3rd ed.), St. Paul, Minn., p. 67 - 68.

^๓ ออมร จันทรสุมบูรณ์, "Law Enforcement : มิตินที่ ๓ ของกฎหมาย
 กฎหมาย", กฎหมายปกครอง, หน้า ๑๑๘ - ๑๑๙.

วัตถุประสงค์ของหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญา ซึ่งเป็นไปตามสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน การที่ประชาชนจะเข้าร่วมรับรู้ การพิจารณาที่ ก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของสาธารณชน ซึ่งรัฐจำต้องดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธินี้ การละสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยของจำเลย ก็ไม่เป็นการลบหลู่สิทธิของประชาชนในการเสนอและรับรู้อาสา กล่าวคือหาไม่จำต้องให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาลับ^๑ ทั้งนี้ศาลจะต้องนำเอาสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน มาประกอบการใช้ดุลพินิจ และหากว่าสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชนมีน้ำหนักมากกว่า แม้จำเลยจะละสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ศาลจะดำเนินการพิจารณาคดีนั้นให้คงเป็นไปโดยเปิดเผยก็ได้^๒ ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าแต่เดิมนั้น หลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญาเป็นสิทธิเฉพาะของจำเลย ในการที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ทั้งนี้โดยให้จำเลยได้รับหลักประกันว่าในการพิจารณาที่อาญา จำเลยจะไม่ถูกข่มขู่ถูกถ่มน้ำเกลือ หรือถูกพิจารณาคดีที่ความอ้าเอวใจ ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งนี้เนื่องจากมีบุคคลอื่น ๆ ร่วมฟังการพิจารณาคดีด้วย แต่ต่อมาเมื่อแนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้แพร่หลายมากขึ้น แนวความคิดในเรื่องหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญา จึงได้ขยายไปถึงสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน ซึ่งหากกล่าวไปแล้วการขยายหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาญา จากเดิมที่เป็นสิทธิเฉพาะของจำเลยในคดีอาญา ไปถึงสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของ

^๑ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 80.

^๒ La Fave and Israel, Criminal Procedure in a Nutshell, Constitutional Limitation, p. 64, 67.

ประชาชน ก็เป็นเรื่องของวิวัฒนาการทางแนวความคิด ซึ่งโดยสิทธินี้เอง ประชาชนก็สามารถเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีอาญา แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนนี้ ก็ไม่ได้เป็นสิทธิเด็ดขาด ดังนั้นในบางกรณีสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสาร ก็อาจจะถูกจำกัดหรือ ยกเลิกได้ ซึ่งจะมีผลทำให้ประชาชนไม่อาจเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีอาญา

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ชัดว่าการพิจารณาคดีอาญาจะต้องกระทำโดยเปิดเผย อันถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินคดีอาญา เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมให้แก่จำเลย และเป็นไปตามสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในแนวความคิดเห็นนี้จะยึดหลักว่าการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญานี้ แม้จะเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งไม่มีส่วนได้เสียในคดีสามารถเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดี แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดบางประการ ซึ่งทำให้หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ต้องถูกจำกัดขอบเขตหรือถูกยกเลิกไป อย่างไรก็ตามการที่จะยกเว้นหรือจำกัดหลักการเปิดเผยนี้ จะต้องเป็นไปเพื่อรักษาสิทธิหรือประโยชน์อื่น ซึ่งเมื่อนำมาชั่งน้ำหนักกับสิทธิของจำเลย และสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนทั้งกล่าวแล้ว จะต้องเป็นสิทธิหรือประโยชน์ที่มีน้ำหนักมากกว่า และจำต้องรักษาไว้

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น เห็นได้ว่าในการพิจารณาคดีอาญานั้นจะต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่การเปิดเผยนั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะของความพอดี นั่นคือการดำเนินคดีอาญาโดยยึดถือหลักการเปิดเผย จะต้องกระทำไปโดยมีขอบเขต จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาคงที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ ๓ ข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งจะทำให้หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญาต้องถูกจำกัดหรือยกเว้น อาจ

แบ่งขั้วจากักหรือขั้วยกเว้นได้เป็น ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑. ขอบเขตอันเกี่ยวกับสิทธิของปัจเจกชน
๒. ขอบเขตอันเกี่ยวกับความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ
๓. ขอบเขตอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
๔. ขอบเขตอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี

ทั้ง ๔ ประการที่กล่าวข้างต้นนี้ ล้วนแต่เป็นปัจจัยซึ่งจะทำให้ขอบเขตของหลักการเบ็ดเตล็ดในการพิจารณาคดีอาญา ต้องถูกจำกัดหรือยกเว้นไป

๔.๑ ขอบเขตอันเกี่ยวกับสิทธิปัจเจกชน

บทบัญญัติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และบทบัญญัติมาตรา ๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติไว้ว่า

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๒ "บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยผลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้, ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบลู่ดังกล่าว"

มาตรา ๓๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

"บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกียรติยศหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันเรื่องระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน..."

การเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา อาจจะกระทบกระเทือนถึงสิทธิของปัจเจกชนได้ ดังกล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ ดังนั้นในบางครั้งจึงอาจร้องขอให้การพิจารณาคดีอาญาทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นการพิจารณาลับเพื่อประโยชน์ของโจทก์หรือผู้เสียหายในคดี การร้องขอเช่นนี้ย่อมขัดกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยของจำเลย และสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชนดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ทั้งนี้ศาลจะต้องใช้ดุลยพินิจในการชั่งน้ำหนักของความขัดแย้งกัน ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแห่งคดี ในทางปฏิบัติมักจะนำเอามาใช้ในการพิจารณาคดีความผิดทางเพศ เช่น คดีข่มขืนกระทำชำเรา เพื่อป้องกันความเสียหายแก่เกียรติยศชื่อเสียงของผู้เสียหายที่เป็นหญิง^๑ แต่ก็อาจนำมาใช้ในการพิจารณาคดีอาญาในความผิดประเภทอื่นได้ เช่น ในความผิดฐานฆ่าคนตาย การที่จำเลยอ้างถึงการถูกปฏิบัติทางเพศที่ผิดปกติจากผู้ตายเพื่อต่อสู้คดี^๒ แต่ในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราบางคดี ศาลจะไม่ยอมให้มีการพิจารณาลับได้ เช่น คดีข่มขืน

^๑กู กุลพล พลวัน, "ลักษณะทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (๓)", อัยการ, หน้า ๒๓.

^๒Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 856.

กระทำซ้ำเราหญิงที่แต่งงานแล้ว ซึ่งจำเลยต่อสู้ว่าหญิงยินยอม*

ในกรณีที่จำเลยเป็นผู้ร้องขอให้พิจารณาลับ เพื่อรักษาสิทธิหรือประโยชน์อื่นของจำเลย ก็เป็นการที่จำเลยละสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย ซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่าจำเลยสามารถละสิทธินี้ได้ แต่ก็เป็นการจัดแย้งกับสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน ดังนั้นจึงต้องมีการชั่งน้ำหนักของความขัดแย้งกัน เพื่อกำหนดลักษณะของการพิจารณาดังกล่าวนั้น

๔.๒ ขอบเขตอันเกี่ยวกับความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ

การเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งจะทำให้เป็นผลร้ายต่อรัฐในด้านความมั่นคงของประเทศ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะมีความหมายถึงความอยู่รอด ความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ ศาลจะต้องใช้อำนาจพิจารณาพบบทจนถึงอาสาร ซึ่งถือเป็นความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และชั่งน้ำหนักความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของรัฐ ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ กับสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย และสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน โดยเหตุที่ความหมายของความมั่นคงของประเทศนั้น ไม่ได้หมายความว่าเพียงความคงอยู่ของตัวประเทศเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงความเป็นอิสระและระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย^๒ ดังนั้นความขัดแย้งดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่เห็นอกเห็นใจไปรวมกัน นั่นคือความมั่นคงของประเทศ ซึ่งไม่เพียงแต่ความคงอยู่ของตัวประเทศ แต่รวมถึงความมั่นคงในสิทธิเสรีภาพของประชาชน การชั่งน้ำหนักของความขัดแย้งนี้ จะต้องคำนึงถึงเหตุผลที่เหมาะสมเป็นเรื่อง ๆ ไป

*Ibid., p. 856 - 857.

^๒กุลพล พลวัน, "เสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในการแสวงหาข่าวสาร", อัยการ, หน้า ๔๘.

๔.๓ ขอบเขตอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อยกเว้นของหลักการ เบ็ดเตล็ดในการพิจารณาพิพากษา โดยถือเอาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นข้อยกเว้นที่นำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ^๑ ประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีนี้ จะต้องนำมาซึ่งน้ำหนักความขัดแย้งกับสิทธิของจำเลย ในการที่ได้รับการพิจารณาโดยเบ็ดเตล็ด และสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน โดยมีแนวคำพิพากษาของศาลในคดี ประกอบกับการรับฟังความคิดเห็นของนักวิชาการและบุคคลทั่วไป ตลอดจนทั้งสมภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแนวทาง ในการวินิจฉัย^๒

๔.๔ ขอบเขตอันเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเที่ยงธรรมในการพิจารณาพิพากษา

ในการพิจารณาพิพากษา ผู้พิพากษามีหน้าที่ที่จะต้องดูแลรับผิดชอบ

---

^๑ประเทศฝรั่งเศส ดู ชีร์พินซ์ รัศมีทัต, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส, (กรุงเทพ, โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ, ๒๕๐๕), หน้า ๕๒.

ประเทศญี่ปุ่น ดู Shigemitsu, Japanese Criminal Procedure, p. 360.

ประเทศเยอรมันตะวันตก ดู H.A.D. Phillips, Comparative Criminal Jurisprudence (Vol.2), Calcutta, Thacker, Spink and Co., 1889, p. 186.

^๒ดู อุกฤษ มงคลนาวิน, "ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน", บทบัญญัติ, หน้า ๑๑ - ๓๒.

ความสงบเรียบร้อยในศาล และความคุ้มครองให้การพิจารณาตัดสินดำเนินไปโดย
เที่ยงธรรม^๑ แม้ว่าบุคคลผู้ไม่มีส่วนได้เสียในคดีจะสามารถเข้าร่วมรับรู้ในการ
พิจารณาพิพากษา แต่ก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของศาล และไม่
กระทำการใด ๆ ที่จะเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการพิจารณาพิพากษา
ประเภทของบุคคล ตลอดทั้งจำนวนและการกระทำของบุคคลผู้เข้าร่วมในการ
พิจารณาพิพากษา จะต้องอยู่ภายใต้อำนาจในการควบคุมของศาล^๒

ผู้เข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาพิพากษา ซึ่งกระทำการใด ๆ อัน
เป็นการรบกวนต่อการพิจารณาพิพากษา หรือกระทำการใด ๆ ซึ่งอาจจะมีผลต่อ
พยานในคดี อาจจะถูกศาลสั่งให้ออกจากห้องพิจารณาพิพากษาได้ เพื่อรักษาความ
เที่ยงธรรมในการพิจารณาพิพากษา ลักษณะของการกระทำอย่างไร จึงจะถือว่ามี
ผลต่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาพิพากษานั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของศาล
เช่น เสียงหัวเราะ เสียงร้องไห้ เสียงตะโกน หรือแม้แต่การเป็นลมของ
ญาติผู้เสียหายหรือจำเลย ก็อาจจะเป็นการส่งผลกระทบต่อความเที่ยงธรรมในการ
พิจารณาพิพากษาได้^๓ การที่ประชาชนเข้าสู่ห้องพิจารณาพิพากษาพร้อมทั้งแสดงเจตนา
ที่เห็นได้ชัดว่า ประสงค์จะให้การพิจารณาพิพากษาเป็นไปตามที่ตนต้องการ และ
การแสดงออกนั้นมุ่งที่จะครอบงำความรู้สึกของศาล หรือข่มขู่พยาน หรือจำเลย

---

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum
(Vol. 23), p. 839, 877.

American Jurisprudence (Vol. 75), p. 153

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum
(Vol. 23), p. 878.

^๓ Ibid., p. 879.

ยอมเป็นการไม่ถูกต้อง^๑ การแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ในกรณีนี้ เป็นหน้าที่ของศาลที่จะควบคุมดูแล และวินิจฉัยว่าประชาชนที่เข้าห้องพิจารณาคดีนั้น ได้กระทำการเช่นที่กล่าวมานี้หรือไม่^๒

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีที่อาญา ไม่ได้เป็นข้อบังคับให้ศาลต้องจัดห้องพิจารณาคดีที่ใหญ่โต จนสามารถให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดี^๓ หรืออนุญาตให้ทุกคนที่ประสงค์จะเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีเข้าฟังการพิจารณา^๔ โดยสภาพแล้วห้องพิจารณาย่อมมีขอบเขตจำกัด ในการรับประชาชนเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดี ดังนั้นในกรณีซึ่งที่นั่งในห้องพิจารณาคดีเต็มทุกที่นั่ง การห้ามไม่ให้ประชาชนเข้ามาในห้องพิจารณาคดี ก็เป็นอำนาจที่ศาลกระทำได้ นอกจากนี้ในระหว่างการพิจารณา หากว่ามีความจำเป็นต้องใช้สถานที่บางส่วน เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดี การให้ประชาชนบางส่วนออกจากห้องพิจารณาคดีก็ย่อมจะทำได้^๕

ในบางครั้งศาลอาจจะกำหนดประเภทของบุคคลผู้เข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดี เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของศาลหรือเพื่อสุขภาพอนามัยก็ได้ เช่น มีเหตุที่ควรเชื่อได้ว่าจะมีการแย่งชิงตัวจำเลย ศาลมีอำนาจที่จะออกข้อกำหนดต่าง ๆ ได้ เช่น ตรวจบัตรประจำตัว ให้แจ้งชื่อ ที่อยู่ก่อน

^๑ Kadish and Paulsen, Criminal Law and its Processes Case and Materials, p. 1301.

^๒ Perkins and Boyce, Criminal Law and Procedure, p. 1040.

^๓ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 878.

^๔ Ibid., p. 852.

^๕ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 78.

^๕ Anderson, Wharton's Criminal Law and Procedure (Vol. 5), New York, The lawyer cooperative, 1957, p. 172.

Perkins, and Boyce, Criminal Law and Procedure, p. 1031.

เข้าสู่ห้องพิจารณา หรือในกรณีที่มีโรคระบาด ศาลอาจออกข้อกำหนดเพื่อ
ป้องกันไว้ก่อนได้ แต่การกำหนดข้อกำหนดหรือเงื่อนไขจะต้อง เป็นไปอย่าง
กว้าง ศาลไม่อาจออกข้อกำหนดห้ามบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เข้าสู่ห้องพิจารณาโดย
ไม่สมควร

การที่ศาลมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้ ย่อมทำให้ศาลสามารถแยก
ประชาชน ผู้ที่ประสงค์จะรับรู้การพิจารณาคดีอาญาโดยสุจริตใจ ออกจากผู้ที่
ไม่เหมาะสม โดยมีเพียงวัตถุประสงค์ที่จะสอดรู้สอดเห็นเรื่องราวของบุคคล
อื่นโดยไม่สมควร หรืออาศัยหลักการเบี่ยงเบนในการพิจารณาคดีอาญา กระทำ
การใด ๆ ซึ่งขัดขวางความสงบเรียบร้อยและความเที่ยงธรรมในการพิจารณา
คดี

การให้ประชาชนผู้เข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีออกจากห้องพิจารณา
คดี เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของศาลนี้ จะทำได้เมื่อเหตุการณที่จะก่อ
ให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือเกิดความไม่เที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี
เกิดขึ้น และบุคคลผู้เข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีทุกคน จะถูกศาลสั่งให้
ออกจากห้องพิจารณาคดีทั้งหมดก็ได้ หากศาลเห็นว่าเป็นการสมควร เช่นที่กล่าว
มาแล้ว และกรณีนี้บุคคลซึ่งไม่ได้ถูกศาลสั่งให้ออกจากห้องพิจารณาคดี ก็
สามารถเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีได้ และแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดเข้าร่วมรับรู้
การพิจารณาคดี ก็ไม่ทำให้การพิจารณาคดีนั้นเสียไป ข้อกล่าวหาหรือข้ออ้างของ
ศาลนี้จะมีโทษค่าของจำเลย หรือโจทก์ หรือศาลเห็นสมควรก็ได้
นอกจากนี้ ก็ไม่จำต้องให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือความไม่เที่ยงธรรม

ขึ้นก่อน จึงจะมีคำสั่งหรือข้อกำหนดเช่นนั้น” แต่เมื่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ผ่านไป ศาลจะต้องยกเลิกคำสั่งหรือข้อกำหนดดังกล่าว^๒

ในประเทศไทย ในปัจจุบันนอกจากจะให้เป็นการอำนาจของศาลในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี กระทรวงยุติธรรมยังได้มีหนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ยช ๐๔๐๔/ว ๑๓๔ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ เรื่องมาตรการเร่งด่วนเพื่อป้องกันกรก่อเหตุร้ายในบริเวณศาล โดยกำหนดไว้ในข้อ ๔ ว่า

“ก่อนศาลออกนั่งพิจารณา ให้เจ้าหน้าที่ศาลร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบหากการตรวจอาวุธผู้ต้องขัง และบุคคลอื่นที่อยู่ในห้องพิจารณารวมทั้งตรวจห้องพิจารณาศึกษาเสียก่อน และในระหว่างพิจารณาคดีห้ามบุคคลใดเข้าห้องพิจารณา เว้นแต่จะได้รับการตรวจอาวุธและวัตถุระเบิดจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน”

ข้อกำหนดดังกล่าวนี้ เป็นมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยในศาล ซึ่งกำหนดให้บุคคลที่จะเข้าสู่ห้องพิจารณา เพื่อร่วมรับฟังการพิจารณาคดีจะต้องได้รับการตรวจอาวุธและวัตถุระเบิด จากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเสียก่อน มิฉะนั้นจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสู่ห้องพิจารณา ซึ่งก็เป็นเงื่อนไขของหลักการ เปิดเผยในการพิจารณาคดีที่อาญาประการหนึ่ง เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดี

---

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 838.

^๒ Perkins and Boyce, Criminal Law and Procedure, p. 1032.

ขอบเขตอันเกี่ยวกับสิทธิหรือประโยชน์ทั้ง ๔ ประการซึ่งกล่าวมานี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลเกี่ยวกับเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการเปิดเผย ในการพิจารณาคดีอาญา เมื่อการพิจารณาคดีอาญาใด จะทำให้กระทบกระเทือน สิทธิหรือประโยชน์นี้ ก็ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการ พิจารณาโดยเปิดเผย และสิทธิในการเสนอและรับรู้อาสาของประชาชน กับสิทธิหรือประโยชน์ที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยศาลจะเป็นผู้ทำหน้าที่วินิจฉัย

อย่างไรก็ดีสิทธิหรือประโยชน์เหล่านี้ ไม่ได้หมายความว่า จะทำให้การพิจารณาคดีนั้น ๆ เป็นการพิจารณาลับตลอดทั้งคดี การพิจารณาลับอาจ จะกระทำได้ในบางส่วนของ การพิจารณาคดี เฉพาะในกรณีที่เป็นเพื่อรักษา สิทธิหรือประโยชน์ที่กล่าวมา หรือการพิจารณาคดีอาญานั้นยังคงเป็นไปโดย เปิดเผย และประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดี แต่เป็นไป โดยจำกัดขอบเขตของการเปิดเผย เช่น กำหนดบุคคลบางประเภทที่ไม่อาจ เข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดี กำหนดจำนวนบุคคลหรือกำหนดว่าการกระทำ ใด ที่จะทำให้ผู้กระทำไม่อาจเข้าร่วมในการพิจารณาคดี

๔.๕ การถ่ายทอดการพิจารณาคดี

วิทยาการที่ก้าวหน้าทำให้ลักษณะของการเปิดเผยในการพิจารณา คดีอาญาเปิดกว้างขึ้น สื่อมวลชนได้เข้าร่วมในการพิจารณาคดีอาญา และนำ ข่าวสารเสนอต่อประชาชน นอกจากนี้สื่อมวลชนยังได้ถ่ายทอดหรือถ่ายทอด โทรทัศน์ วิทยุ นำข่าวสารนั้นมาเผยแพร่ต่อประชาชน หรือในบางครั้งก็มีการ ถ่ายทอดการพิจารณาคดีด้วยโทรทัศน์ระบบวงจรปิด ในเรื่องนี้ได้มีข้อโต้แย้งกัน อย่างกว้างขวางถึงความถูกต้อง เหมาะสม มีทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านของ

ขอบเขตในการเปิดเผยการพิจารณาที่อาชญากรอังกฤษ

ในสหรัฐอเมริกา New Federal Rule of Criminal Procedure ในข้อ ๕๓ กำหนดไว้ว่า "การถ่ายทอดเสียงในระหว่างการพิจารณาที่จากห้องพิจารณา จะไม่ได้รับอนุญาตจากศาล"^๑

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรอังกฤษ ฉบับ ค.ศ. ๑๙๕๕ "ห้ามการใช้เครื่องอัดเสียง ถ่ายรูป ถ่ายภาพยนตร์ ออกเทรตทัศน์ ผู้ดำเนินจะมีความผิดต้องโทษทั้งจำทั้งปรับ"^๒

ในประเทศไทยได้มีการกำหนดไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ ๗ กำหนดไว้ว่า

"การถ่ายภาพ ภาพยนตร์ บันทึกภาพหรือเสียง หรือการกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน ในการนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลจะกระทำมิได้ เว้นแต่ผู้พิพากษาตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาภาคขึ้นไปเป็นผู้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นอย่างยิ่ง แต่ทั้งระมัดระวังมิให้เป็นทีเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อการพิจารณาที่ ความ พยานหรือบุคคลอื่นใด"

ในคำอธิบายความในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการได้กล่าวไว้ว่า

(๑) เหตุผลสำคัญที่ศาลนานาประเทศห้ามการถ่ายภาพ ภาพยนตร์ บันทึกภาพหรือเสียง เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลก็เพราะ

- (ก) ศาลเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อันพึงเคารพ
- (ข) การอนุญาตให้ถ่ายภาพ ภาพยนตร์ ฯลฯ ในศาล

^๑ United States Code Annotated (title 18), St. Paul, Minn., West Publishing Co., 1976, p. 617 - 618.

^๒ ธีรพันธ์ วัลมิตต์, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรอังกฤษ, หน้า ๕๖.

จะเป็นช่องทางให้มีการสร้างเหตุการณ์ให้เป็นที่สิ้นคดีได้ และ

(ค) การกระทำดังกล่าวอาจกระทบกระเทือนต่อคู่ความ หรือผู้เกี่ยวข้องหรือบุคคลอื่นโดยอาจทำให้รูปคดีเสียไป เพราะอาจมีการ บิดเบือนหรือเน้นเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาของศาลได้

การที่บัญญัติจริยธรรมข้อนี้ก็ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกันนี้

(๒) ในกรณีจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้พิพากษาตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษา ภาคขึ้นไปอาจอนุญาตให้ถ่ายมาพ ภาพยนตร์ ฯลฯ ได้ เป็นต้นว่าการถ่ายทอด โทรทัศน์การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมศาล และเสด็จประทับ ณ บัลลังก์ ใดๆก็ตาม หากมีการอนุญาตฟังระฆังมีให้เป็นที่เสื่อมเสียหรือกระทบ กระเทือนต่อการพิจารณาคดี คู่ความ พยานหรือบุคคลอื่นใด

ในสหรัฐอเมริกา การถ่ายทอดการพิจารณาคดีอาญาโดยสื่อมวลชน นั้น ได้มีการถกเถียงกันมาตลอด ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ คดี *Estes V. Texas* (381 U.S. 532) ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงเหตุผลในการห้าม การถ่ายทอดการพิจารณาคดีอาญาทางโทรทัศน์ไว้ ๔ ประการ คือ^๑

๑. โทรทัศน์มีเรื่องของธุรกิจมาเกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ ของผู้พิพากษาเห็นว่า การถ่ายทอดโทรทัศน์จะมีผลกระทบต่อกฎวินัยของลูกขุน ในการพิจารณาคดี

๒. การถ่ายทอดโทรทัศน์มีผลกระทบต่อพยานบุคคล ซึ่งมา

---

^๑ Kadish and Paulsen, Criminal Law and its Processes Case and Materials, p. 1313 - 1315.

George T. Feikenes, Criminal Law and Procedure : Text and Case, Prentice - hall, England Cliffs, New Jersey, 1976, p. 338 - 339.

ให้การตกลง ในการที่จะรู้สึกว่าเป็นตัวของตัวเอง

๓. การถ่ายทอการพิจารณาคดีจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดี ทำตัวเป็นการแสวงหาข้อเสียให้กับตนเอง

๔. เป็นการกระทบกระเทือนถึงความรู้สึก เกียรติภูมิและความสามารถในการดำเนินคดีของจำเลย

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๖๖ คดี Sheppard V. Maxwell (384 U.S. 333) ได้กล่าวถึงการห้ามการถ่ายทอการพิจารณาคดีอาญาในศาล อย่างไรก็ตามก็ได้มีการอนุญาตให้มีการถ่ายทอการพิจารณาคดีในศาลมณฑลต่าง ๆ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๗ ศาลมณฑลวอชิงตัน อลามาตา ฟลอริดา และโคโลราโด ได้ยินยอมให้แพร่ภาพในห้องพิจารณา โดยเฉพาะศาลมณฑลฟลอริดา ถึงกับเปลี่ยนระเบียบศาล ยอมให้แพร่ภาพได้ โดยไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอม ส่วนในมลรัฐจอร์เจีย ศาลสูงของมลรัฐได้ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๑๙๘๘ อนุญาตให้ทำการถ่ายทอเสียง ถ่ายโทรทัศน์ ถ่ายภาพยนตร์และถ่ายรูปในห้องพิจารณาของศาลทุกศาลในมลรัฐจอร์เจีย ขณะศาลออกนั่งพิจารณาคดี ก็จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลสูงของมลรัฐ และผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้น ๆ ยินยอม^๑

อย่างไรก็ดี ในสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมของตุลาการแห่งเนติบัญญัติกลางอเมริกัน โดยในครั้งแรกได้จัดทำจรรยาตุลาการ

---

^๑ วิจารณ์ หันขุนะ, ประสพสุข บุญเดช, กิติยภัทรณ์ อาคมมียะนันท์, "วงการกฎหมายทั่วไป", ศาลา, ปีที่ ๒๕ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑), หน้า ๑๑๖ - ๑๑๗.

ของเนติบัญญัติสภาอเมริกัน (Canons of Judicial Ethics) และได้กำหนดในเรื่องของการถ่ายทอดการพิจารณาคดีของศาล ไว้ใน ข้อ ๓๕ ว่า^๑

" ๓๕. การโฆษณากระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลที่ไม่ถูกต้อง
กระบวนการวิธีพิจารณาคดีในศาลควรกระทำด้วยความสง่างาม ที่เหมาะสมและสุภาพ การถ่ายภาพในห้องพิจารณาของศาลระหว่างการพิจารณาคดีหรือระหว่างที่ศาลพักการพิจารณา และการถ่ายทอดเสียงกระบวนการวิธีพิจารณาคดี หรือระหว่างที่ศาลพักการพิจารณา และการถ่ายทอดเสียงกระบวนการพิจารณาของศาลทางวิทยุ นั้น คาดหมายได้ว่าจะเป็นการหันเหความสนใจไปจากเกียรติภูมิแห่งกระบวนการวิธีพิจารณา ลหุคุณค่าของศาลและก่อให้เกิดแนวความคิดที่ผิด อันเกี่ยวกับการนี้ในความรู้สึกของมหาชน จึงไม่ควรอนุญาตให้กระทำดังนี้

มีเงื่อนไขว่าข้อจำกัดนี้มิใช่บังคับแก่การถ่ายทอดวิทยุหรือโทรทัศน์ ภายใต้การควบคุมของศาลในส่วนของกระบวนการวิธีพิจารณาคดีเรื่องการแปลงสัญญา (นอกเหนือไปจากการโต้สวนผู้ร้อง) ที่มีจุดมุ่งหมายและกระทำลงไปเฉพาะเพื่อเป็นพิธีการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่โดยแหล่งให้เห็นในธรรมเนียมที่น่าประทับใจถึงเกียรติภูมิที่สำคัญ และความจริงจังแห่งลักษณะของการแปลงสัญญานั้น "

---

^๑ประสพสุข นุชเกษ, "จรรยาตุลาการของ เนติบัญญัติสภาอเมริกัน", กฎหมาย, ปีที่ ๒๗ เล่ม ๖ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๓), หน้า ๕๘

จริยธรรมของตุลาการแห่งเนติบัณฑิตยสภาอเมริกันได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นครั้งคราว และมลรัฐส่วนใหญ่ก็ให้การรับรองก็ตาม ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๘ เนติบัณฑิตยสภาได้ตระหนักในความต้องการและปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น อันทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขจรรยาตุลาการใหม่ และในที่ลัดเนติบัณฑิตยสภาได้ลงมติรับรองประมวลจริยธรรมของตุลาการ (ABA Code of Judicial Conduct) เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๑๙๗๒ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๘๒ เพื่อเป็นแนวที่ให้ผู้พิพากษาได้ยึดถือปฏิบัติในการดำรงตน ในประมวลจริยธรรมดังกล่าว ในข้อ ๓ ซึ่งวางแนวทางให้ผู้พิพากษาพึงปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบด้วยความเที่ยงธรรมและซื่อสัตย์สุจริต โดยให้ผู้พิพากษาจะต้องปฏิบัติในเรื่องความรับผิดชอบในด้านการศึกษาพิพากษาคดี โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องการโฆษณากระบวนการวินิจฉัยการพิพากษาของศาลไว้ว่า

"(๓) ผู้พิพากษาพึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดเสียง ภาพ การบันทึกเสียง หรือภาพในห้องพิจารณาหรือในบริเวณใกล้เคียงกับห้องพิจารณาในระหว่างที่มีการพิจารณาของศาล หรือในระหว่างที่หยุดพักเพื่อรอการพิจารณาในช่วงต่อไป ยกเว้นในกรณีที่ศาลสูง หรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจ ได้ให้อำนาจผู้พิพากษาในการที่จะอนุญาตการถ่ายทอดเสียง ภาพ หรือการบันทึกเสียงหรือภาพในระหว่างการพิจารณา ณ ห้องพิจารณาหรือในบริเวณใกล้เคียง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการขัดแย้งต่อสิทธิของคุณธรรมที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม และคำอนุญาตนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ข้อจำกัดและข้อแนะนำอันจะทำให้

“วิชัย อริยะนันท์กะ;ประมวลจริยธรรมของตุลาการแห่งเนติบัณฑิตยสภาอเมริกัน”, เอกสารกระทรวงยุติธรรม, (อัครสำเนาะ), หน้า ๕.

การถ่ายทอด หรือการบันทึกเหตุการณ์ในศาลนี้ ขึ้นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่เป็นการรบกวนผู้ที่เกี่ยวข้องกับในคดี และไม่เป็นการก้าวก้าวต่อการบริหารงานยุติธรรม" ทั้งนี้ในสหรัฐอเมริกา ในส่วนของ การถ่ายทอดการพิจารณาาคที่อาญาแล้ว ในหลักทั่วไปแล้วยอมเป็นการต้องห้าม แม้ว่าจะมีข้อยกเว้นอยู่ การถ่ายทอดการพิจารณาาคที่อาญานั้น จะทำได้ก็แต่เฉพาะที่อยู่ภายในเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ เงื่อนไขดังกล่าวนี้ไม่ได้มีกำหนดไว้ในรายละเอียด แต่เป็นการที่ให้อ่านจากบัญชีพยานหรือผู้มีอำนาจอนุญาตสามารถใช้ดุลพินิจภายในกรอบที่ได้วางไว้ โดยให้คำนึงถึงข้อพิจารณา ๒ ประการดังกล่าวนี้ กล่าวคือ

๑. คำนึงว่าหากมีการอนุญาตจะทำให้เกียรติภูมิแห่งกระบวนการพิจารณา รวมตลอดทั้งความมีเกียรติและความมีคุณค่าของศาล ต้องถูกกระทบกระเทือนไปหรือไม่ ทั้งนี้เพราะศาลในสหรัฐอเมริกาถือถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ผู้พิพากษาจะต้องพิจารณาาคที่ไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด พึงรักษาและเสริมสร้างความรู้ในกฎหมายให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ และต้องซื่อสัตย์ ซึ่งเกียรติ และต้องกระทำให้กระบวนการพิจารณาในศาล เป็นไปด้วยความสง่างาม ข้อสำคัญที่สุดจะต้องพึงรักษาซึ่งสิทธิ ข้อเสียดของผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือจำเลย

๒. หากให้มีการอนุญาตให้มีการถ่ายทอดการพิจารณาาคที่แล้ว จะก่อให้เกิดแนวความคิดที่ผิดอันเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาาคที่ในความรู้ผู้กของมหาชนหรือไม่ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้พิพากษานอกจากจะต้องให้ความยุติธรรมแก่คู่ความดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้พิพากษายังจะต้องสร้างความรู้รักที่ดี และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคคลทั่วไป แม้จะไม่ใช้คู่ความก็ตาม ฉะนั้นการที่บุคคลทั่วไปเพียงแต่ได้เห็นภาพหรือเสียง แต่ได้ฟังผลของการพิจารณาแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่รู้รายละเอียดความเป็นมาของคดี และไม่ได้มีการติดตามข่าวคราวของคดีนั้นอย่างสม่ำเสมอ ย่อมมีโอกาสก่อให้เกิดมีความรู้ผิดและก่อ

ให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องขึ้นมาได้ เมื่อเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องแล้ว ย่อมยังยลไปในทางที่เสื่อมศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม

ในประเทศไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่า ก่อนที่จะได้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดที่กล่าวถึงการถ่ายทอดการพิจารณาพิพากษา และในทางปฏิบัติได้มีการนำเอาการถ่ายทอดโทรทัศน์ระบบวงจรปิด และการถ่ายทอดเสียงผ่านเครื่องกระจายเสียงจากห้องพิจารณาคดีภายนอก ในกรณีที่สนใจของประชาชน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ นว ๖/๒๕๒๖ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เรื่องการถ่ายภาพในศาล ใ้กำหนดหลักปฏิบัติในการถ่ายทอดโทรทัศน์ระบบวงจรปิดและการเผยแพร่ภาพทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิดในการพิจารณาพิพากษาคดีสำคัญ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลนั้น ๆ แล้ว
๒. ห้ามมิให้มีการถ่ายภาพในห้องพิจารณา ในขณะที่ยังมีคดีพิจารณาพิพากษาคดี
๓. การถ่ายภาพในบริเวณศาล และในห้องพิจารณาคดีก่อนหรือหลังศาลนั่งพิจารณาพิพากษาคดี ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลนั้น ๆ แล้ว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ เมื่อได้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ขช

๐๒๐๑/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๕ เรื่องการถ่ายภาพในศาล กำหนดระเบียบปฏิบัติใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ดังต่อไปนี้

๑. การถ่ายภาพ ภาพยนตร์ บันทึกภาพหรือเสียง หรือ การกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน ในการนั่งพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลจะกระทำมิได้ เว้นแต่ผู้พิพากษาคำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษามาตรขึ้นเป็นผู้อนุญาต เฉพาะในกรณีจำเป็นอย่างยิ่ง แต่พึงระวังมิให้เป็นที่ยึดถือปฏิบัติ หรือ กระทบกระเทือนต่อการพิจารณาคดี ความ พยานหรือบุคคลอื่นใด

๒. การถ่ายภาพ ภาพยนตร์ บันทึกภาพหรือเสียง หรือ การกระทำอย่างอื่นในทำนองเดียวกัน ในบริเวณศาลและในห้องพิจารณาคดี ก่อนหรือหลังศาลนั่งพิจารณาคดีและพิพากษาคดี ให้กระทำมิได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลนั้นแล้ว

สำหรับสื่อมวลชนที่โดยหลักทั่วไปแล้ว ย่อมมีหน้าที่ในการเสนอข่าวสารแก่ประชาชนนั้น แม้ว่าจะให้มีการรับรองถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ บทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ ๑ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๕ แต่สื่อมวลชนก็ไม่อาจใช้สิทธินี้ขัดต่อกระบวนการยุติธรรม^๑ การที่สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสารไปในทางที่จะ

---

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 16), p. 1128.

ให้เกิดอันตรายอย่างแน่ชัดและในทันทีทันใด (Clear and Present danger)
ก็ย่อมต้องรับผิดต่อการกระทำนั้น^๑

สื่อมวลชนเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดีอาญา โดยอาศัยสิทธิในการเสนอและรับรู้ข่าวสารของประชาชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงไม่มีสิทธิหรือเอกสิทธิ์พิเศษในการเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีในศาล สิทธิในการเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีในศาล จึงเป็นเช่นเดียวกับประชาชน และอาจจะถูกจำกัดได้เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป^๒

สำหรับฝ่ายที่สนับสนุนให้มีการถ่ายเทการพิจารณาคดีอาญาในศาลนั้น มักจะกล่าวอ้างถึงว่าการถ่ายเทคดีนั้น เป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมและการดำเนินคดีอาญา^๓ นอกจากนี้การที่เกรงกลัวว่าการถ่ายเทการพิจารณาคดี จะทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อคุณคดีของผู้พิพากษานั้น เป็นการกล่าวอ้างที่ไม่มีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ทั้งในปัจจุบันการถ่ายเทการพิจารณาคดีสามารถทำได้โดยสงบเรียบร้อย ไม่เป็นการรบกวนต่อการพิจารณา เนื่องจากความก้าวหน้าของวิทยาการทำให้สามารถทำได้โดยง่าย^๔ อยากรู้คดีในคดี Estes V. Texas (381 U.S.) 532) และคดี Sheppard V. Maxwell (384 U.S. 333) ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้ตัดสินว่าการถ่ายเทการพิจารณาคดีอาญาเป็นการขัดขวาง

^๑ Ibid., p. 1130.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 861 - 862.

^๓ Livingston Hall, Yale Hamisar, Modern Criminal Procedure, American Casebook Series, St. Paul, Minn., West Publishing Co., 1966, p. 626.

^๔ Coutts J. A., The Accused, London, Stevens & Sons, 1966, p. 120.

และกล่าวไว้ว่า ในการพิจารณาคดีของศาล แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ แต่การพิจารณาที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง ซึ่งต้องอาศัยการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน^๑ และการพิจารณาที่จะต้องเป็นไปเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะรักษาความยุติธรรมในท้องพิจารณาที่สงบเรียบร้อย^๒ การถ่ายทอดการพิจารณาจะทำให้ภาพพจน์ของการพิจารณาที่เปลี่ยนไป เป็นรูปของความบันเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการที่มีการโฆษณาสินค้าประกอบด้วย^๓ แม้ว่าจะเป็นไปเพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชน แต่จุดประสงค์ของการพิจารณาที่มีได้ เป็นไปเพื่อการให้ความรู้ และเป็นอันตรายอย่างมากในการทำให้ความสมบูรณ์แบบของการพิจารณาที่ต้องไขว่ไขว่ไป^๔ นอกจากนี้การถ่ายทอดการพิจารณา คดีนั้น จะมีผลก่อให้เกิดการขอทรัพย์สินในส่วนตัวบุคคลผู้ที่เป็นจำเลย พยานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งปรากฏในจอโทรทัศน์ มากกว่าจะเป็นไปในลักษณะของการให้ข่าวสารแก่ประชาชน^๕

แม้ว่าในปัจจุบัน ในประเทศสหรัฐอเมริกาในบางมลรัฐจะยอมให้มีการถ่ายทอดการพิจารณาคดีในศาล แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาหรือผู้มีอำนาจที่กำหนดไว้ และต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิพากษาในคดีนั้น เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของผู้พิพากษา ในการที่จะต้องรักษา

^๑ Kadish and Paulsen, Criminal Law and its Processes Case and Material, p. 1300.

^๒ Ibid., p. 1301.

^๓ Hall and Kamisar, Modern Criminal Procedure, p. 62 p. 622.

^๔ Ibid., p. 623.

^๕ Ibid., p. 626.

เกียรติภูมิของสถาบันศาล และมีหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลย ผู้เสียหาย หรือโจทก์แล้ว เห็นได้ว่าในสหรัฐอเมริกาที่ยังคงยึดหลักที่ว่า การถ่ายทอดการพิจารณาในศาลนั้นไม่อาจจะกระทำได้ เว้นแต่ในกรณีสำคัญ โดยให้อ่านาจอัยพิพากษาหรือผู้มีอำนาจอนุญาต ในการที่จะใช้ดุลพินิจในการอนุญาต ซึ่งการใช้ดุลพินิจนั้นก็มีการรอบในการใช้ดุลพินิจ โดยพิจารณาจาก ประมวลจริยธรรมของตุลาการแห่งเนติบัณฑิตยสภาอเมริกัน และหน้าที่โดยทั่วไปของผู้พิพากษาทั้งหลายมาแล้ว

ในประเทศไทย ปัจจุบันได้มีหลักปฏิบัติในเรื่องของการถ่ายทอด การพิจารณาคดีในศาล ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ และหนังสือ กระทรวงยุติธรรม ที่ ขษ ๐๒๐๑/ว ๒๑ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๕ ซึ่งเห็นได้ ว่า การถ่ายทอดการพิจารณาคดีในห้องพิจารณาคดี จะต้องได้รับอนุญาตจาก ผู้พิพากษาคำแห่งอธิบดีผู้พิพากษารายชั้นไป แต่ถ้ากระทำในบริเวณศาลหรือ ในห้องพิจารณา ก่อนหรือหลังศาลนั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ก็คงได้รับ อนุญาตจากศาลนั้นแล้ว ทั้งยังกำหนดไว้ให้ระมัดระวังมิให้กระทบกระเทือนหรือ เสื่อมเสียต่อการพิจารณาคดี ความ พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งก็เป็นหลัก ปฏิบัติให้การถ่ายทอดการพิจารณาคดี สามารถทำได้ในกรณีที่เหมาะสม แต่ ก็ยังถือเป็นหลักทั่วไปที่ว่า การถ่ายทอดการพิจารณาคดีในศาลเป็นเรื่องต้อง ห้าม

ส่วนในกรณีที่จะเป็นข้อยกเว้นให้มีการถ่ายทอดการพิจารณาคดีใน ศาลได้นั้น เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่ง จะต้องมีลักษณะเสรีนิยม คือ ขอมรับว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นประชาชนในคดี และจะ ต้องได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดี

จะต้องเป็นไปเพื่อสังคม คือ จะต้องมีลักษณะที่เบียดเบียนให้บุคคลกลับเข้าสู่สังคมได้ลึก และเมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางของบรรดาประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การที่จะมีการอนุญาตให้ถ่ายทอดการพิจารณาคดีในประเทศไทย ควรที่จะกระทำได้ในกรณีที่เป็นพิธีการ หรือกระทำไปเพื่อมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นถึงธรรมเนียมที่น่าประทับใจในเกียรติภูมิของศาล ซึ่งในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ ๗ ก็ได้กล่าวยกตัวอย่างถึงการถ่ายทอดโทรทัศน์การเสด็จพระราชดำเนินเหยียบศาล และเสด็จประทับ ณ บัลลังก์ อันเป็นการแสดงถึงเกียรติภูมิและความสำคัญองศาล ในฐานะที่เป็นสถาบันอันดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ทั้งยังเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๒๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งรับรองสิทธิของจำเลยที่จะไม่ถูกปฏิบัติเสมือนผู้กระทำความผิด ก่อนที่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด

นอกจากนี้ผู้เขียนมีข้อสังเกตเพิ่มเติม ในส่วนของ การถ่ายทอดการพิจารณาคดี โดยในประเทศไทยกลุ่มสังคมนิยม ซึ่งการปกครองในระบอบนี้ยอมคำนึงถึงรัฐมากกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล เพราะฉะนั้นรัฐมักจะกำหนดวิธีการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อประชาชนได้ปฏิบัติตาม วิธีการที่รัฐกำหนดขึ้นมักจะเพื่อรักษาซึ่งประโยชน์และให้เกิดความมั่นคงแก่รัฐ เราจะพบเห็นข่าวทางสื่อมวลชนปรากฏอยู่เสมอถึงผลของการพิจารณาคดี รวมทั้งมีการเผยแพร่ภาพการลงโทษจำเลยให้ประชาชนได้เห็น ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการให้ประชาชนได้รับรู้ถึง

---

^๑ กุลพล พลวัน, "ลักษณะทั่วไปของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (๓)", อัยการ, หน้า ๒๒.

โทษและผลที่จะได้รับหากกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อความมั่นคง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะบ่งปรามโทษประการหนึ่ง ซึ่งต่างกับประเทศที่มีการปกครองระบบเสรีนิยม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่วางไว้ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนบุคคลว่าจะไม่ถูกรบกวน ฉะนั้น เรามักจะได้ทราบก็แต่เพียงรายงานข่าวถึงผลของการพิจารณาและลงโทษ โดยที่ไม่มีภาพข่าวประกอบ

ในปัจจุบันนี้ในการพิจารณาคดีอาญาในประเทศไทย โดยเฉพาะในคดีซึ่งเป็นที่สนใจแก่ประชาชน สื่อมวลชนต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจเข้าร่วมทั้งในการพิจารณาคดีอาญา และถ่ายทอดข่าวสารนั้นออกสู่ประชาชน โดยเสนอข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาคดีอาญานั้น การกระทำเช่นนี้ของสื่อมวลชน ย่อมเป็นการทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสารให้แก่ประชาชน แต่หน้าที่อีกประการหนึ่ง คือ หน้าที่ในการเสนอความคิดเห็น ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีลักษณะเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนโดยตรง การเสนอความคิดเห็นของสื่อมวลชนตามหลักการแล้ว ควรต้องแยกออกจากข่าวต่างหาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สื่อมวลชนเคยเฉพาะหนังสือพิมพ์ได้เสนอแนวความคิดเห็นของตนเข้าไปปะปนกับข่าวสาร การเสนอความคิดเห็นที่แอบแฝงในรูปของการเสนอข่าวนี้เอง เป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านเป็นอย่างมาก เพราะผู้อ่านไม่ได้เฉลียวใจเลยว่าเป็นความคิดเห็น ซึ่งในเรื่องนี้รวมถึงเทคนิคในการเสนอภาพและวิธีการอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านด้วย เช่น การพาดหัวข่าว เป็นต้น

ในเรื่องนี้ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๓๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นบทบัญญัติที่เป็นการปลงกันมิให้กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีในศาล ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือแรงกดดันอื่นใดของเสียงประชาชนภายนอกให้มากที่สุด เป็นการคุ้มครองให้ผู้พิพากษาได้พิจารณาจากมโนธรรมที่บริสุทธิ์ของตนเท่านั้น การที่ได้มีการเปิดเผยในการพิจารณาโดยทางสื่อมวลชนนั้น จึงต้องปฏิบัติด้วยความเป็นกลาง ในลักษณะของการเสนอข่าวเท่านั้น ไม่อาจที่จะสอดแทรกความคิดเห็นไปได้

ในทางปฏิบัติของสื่อมวลชน ปรากฏอยู่หลายครั้งที่การเล่น
ข่าวสารในการเปิดเผยในการพิจารณาคดี ในลักษณะของการแสวงหา
ความคิดเห็น เช่น การเสนอข่าวโดยเน้นหนักในด้านการสืบพยานโจทก์ หรือจำเลย
แต่ละเว้นที่จะกล่าวถึงการสืบพยานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง การถ่ายทอดคำ
ให้การของพยานในลักษณะคำต่อคำ เป็นต้น การกระทำเหล่านี้อาจจะมีผลให้
ต้องรับนิทธานละเมิดอำนาจศาล ตามมาตรา ๓๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่งได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ในการพิจารณาคดีนั้น จะต้องมีการแสดง
ข้อความที่พาดพิงไปถึงบุคคลภายนอก ซึ่งอาจเป็นการล่วงละเมิดต่อบุคคลที่สาม
ในคำขอเสียงเกียรติคุณ แม้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๕ จะ
ไม่ถือว่าเป็นความผิดก็ตาม แต่ก็น่าที่จะพิจารณาว่าการกระทำเช่นนี้จะเหมาะสม
เพียงไร โดยที่บุคคลภายนอกนั้นไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสิทธิในชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลอื่น ซึ่งมาตรา ๓๔
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้กำหนดให้เป็นข้อจำกัดของ
สิทธิในการเล่นและรับรูข่าวสารของประชาชน ทั้งในคดีอาญาบางคดีโดยเฉพาะ
ในคดีความผิดต่อส่วนตัว ประชาชนควรมีสิทธิในการเล่นและรับรูข่าวสาร
เพียงใด ควรที่จะได้รับการพิจารณาถึง

ในการพิจารณาคดีอาญาศาลจะต้องขังนำพยานหลักฐานที่ปรากฏ
ในการพิจารณา และใช้ดุลพินิจที่จะเชื่อพยานหลักฐานใดและพิพากษาไปตามนั้น
มาตรา ๒๒๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ว่า

"ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยขังนำพยานหลักฐานทั้งปวง อยา
พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีกรกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำ
ความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยความสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่
ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย"

การเปิดเผยในการพิจารณาพิพากษาของสื่อมวลชนนั้น อาจทำให้
ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อศาลได้ หากว่าแต่เสนอข่าวในลักษณะ
ที่มีความผิดเพี้ยนคลาดเคลื่อนอยู่ทั้งกล่าวมาแล้ว ในขณะที่ในการพิจารณาคดีนั้น มี
พยานหลักฐานที่ไม่ได้นำมาเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน และมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่า
และศาลได้ตัดสินใจไปตามหลักฐานที่ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินว่าจำเลย
กระทำความผิด หรือไม่ได้กระทำความผิด ซึ่งอาจจะขัดกับความเชื่อของ
ประชาชน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน ทั้งนี้ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความ
ไม่มั่นใจในศาลได้ และการขาดความเชื่อมั่นและศรัทธานี้ เป็นอันตรายอย่าง
ยิ่งต่อกระบวนการยุติธรรม

การเปิดเผยข่าวสารของสื่อมวลชนในเรื่องของการพิจารณาพิพากษานั้น
สื่อมวลชนควรจะมีควมระมัดระวัง ไม่ให้การเสนอข่าวนั้นเป็นไปในลักษณะที่
จะส่งผลถึงความเชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบันศาล ซึ่งเรื่องนี้องค์กรที่เกี่ยวข้อง
ควรจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมและอยู่ในมาตรฐาน
เดียวกัน เพื่อสื่อมวลชนจะได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาพิพากษานั้น เป็นหลักที่มีข้อยกเว้น
หรือข้อยกเว้นอยู่ การเปิดเผยในการพิจารณาพิพากษาอาจถูกจำกัดขอบเขต
หรือถูกยกเว้นให้เป็นการพิจารณาลับได้เมื่อศาลเห็นสมควร และเป็นไปเพื่อ
รักษาสิทธิหรือประโยชน์ที่มีน้ำหนักมากกว่า ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม
ในการพิจารณาพิพากษา

๔.๖ การพิจารณาฉบับ

การพิจารณาฉบับเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การซึ่งนำหลักความขัดแย้งระหว่างสิทธิหรือผลประโยชน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาชญา และสิทธิหรือประโยชน์ซึ่งขัดแย้งกับหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่อาชญา มีน้ำหนักมากกว่า และในกรณีที่ดินหรือประโยชน์ซึ่งขัดแย้งนั้นสูงยิ่ง ศาลอาจเว้นที่จะกล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลและสถานที่ที่เกี่ยวข้องลงไว้ในคำพิพากษาได้ ดังตัวอย่าง ความคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๔๐/๒๕๑๘ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี โจทก์ พ.ท.สุพัตร์ สารสิน ที่ ๑ พ.ท.จางค์ รอดเจริญ ที่ ๒ พ.ต.อ.โกศล ลิมปิชชาติ ที่ ๓ พ.ต.ท.ทิพย์ อัครวิทย์ ที่ ๔ พ.ต.อ.อมร ยุทธะนันท์ ที่ ๕ พ.อ.อานวย กิจสุวรรณ ที่ ๖ นายพนัส เทพหัสดินทร์ ๗ อรุณยา ที่ ๘ น.ส.คาราวดี ดวงคารา หรือ เมศศา รุ่งรัตน์ ที่ ๙ นายแฉะ หมั่นจำปา ที่ ๑๐ นายสุรินทร์ นาคเนสยว ที่ ๑๑ จำเลย ความผิดต่อพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ซึ่งในคำพิพากษาดังกล่าวไว้ว่า "...คดีมีหลักฐานเชื่อได้ว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ไปป่าทุ่งใหญ่ เพื่อปฏิบัติราชการลับชายแดนจริง แต่โดยเหตุที่ศาลชั้นต้นอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา ๑๗๗ สั่งให้พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการนำสืบตัวจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๖ เป็นการลับ และอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๖ (๒) (ข) ห้ามมิให้ออกโฆษณาข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ตามข้อยกเว้นของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๖ ตามข้อความและรูปถ่ายความภาพถ่ายและรูปถ่ายเอกสาร ล. ๒ ถึง ล. ๖ และศาลฎีกาเห็นว่า ข้อความและรูปถ่ายความภาพถ่ายและรูปถ่ายเอกสาร ล. ๒ ถึง ล. ๖ เป็นเรื่องลับที่สุดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และความมั่นคงภายในของราชอาณาจักรไทย จึงไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ บุคคลและสถานที่ที่เกี่ยวข้องลงไว้ในคำพิพากษา"

๔.๖.๑ ลักษณะของการพิจารณาลับ

การพิจารณาลับเป็นการที่กำหนดว่าการพิจารณาคดีอาชญากรรมนั้น ๆ บุคคลที่จะเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาคดี จะมีใจเฉพาะที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา ๑๓๔ บัญญัติไว้ว่า

"เมื่อมีการพิจารณาลับ บุคคลเหล่านี้มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณา

ได้, คือ

- (๑) เจทกและทนาย
- (๒) จำเลยและทนาย
- (๓) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๔) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๕) ลาม
- (๖) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง และได้รับอนุญาตจาก

ศาล

(๗) พนักงานของศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
แก่ศาล แล้วแต่จะเห็นสมควร"

ในมาตรา ๑๓๔ นี้ ได้กำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ ๘ ประเภท แต่ในมาตรา ๑๓๔ (๖) นั้น ใ้ระบุประเภทบุคคลไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งในสิ่งของของบุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีนี้ ในสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ โดยระบุถึงบุคคลที่สามารถอยู่ร่วมในการพิจารณาคดีที่ อารามแห่งใดดังนี้

๑. เพื่อนและญาติสนิทของจำเลย โดยจำเลยจะเป็นผู้เลือกบุคคลซึ่ง เป็นเพื่อนหรือญาติของตนให้คงอยู่ในการพิจารณาคดี แต่กึ่งให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะอนุญาตหรือไม่

๒. ผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหาย ถือเป็นผู้มีประโยชน์เกี่ยวของในคดี และในคดีที่ผู้เสียหายมีเป็นจำนวนมาก การที่ผู้เสียหายทุกคน เข้าร่วมในการพิจารณา จึงเป็นการสมควร^๒

๓. อัยการ (Attorney) แม้ว่าจะไม่ได้เป็นอัยการในคดีที่พิจารณาอยู่ ก็ยังคงถือเป็นผู้มีประโยชน์เกี่ยวของในคดีนั้น^๓

การพิจารณาคดีนี้มีเมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ และได้มีข้อกำหนดของกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ การพิจารณาคดีนี้กระทำโดยศาลจะกำหนดให้การพิจารณาคดีนั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วนเป็นการพิจารณาคดี การประกาศคำสั่งของศาลจะต้องกระทำโดยเปิดเผยในศาล^๔ ในการทำคำสั่งของศาลนี้ให้มีแนวความคิดแตกต่าง กันสองประการ^๕ ถึงการที่ศาลจะต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผลในการให้พิจารณาคดี ซึ่งถ้าหากการพิจารณาคดีนั้นดำเนินไปโดยเปิดเผย จะทำให้เกิดความไม่เที่ยงธรรมหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือประโยชน์อื่น ๆ แนวความคิดหนึ่งเห็นว่า ศาลจะ

^๑ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 850.

^๒ Ibid., p. 878.

^๓ Ibid., p. 850.

^๔ Shigemitsu, Japanese Criminal Procedure, p. 361.

^๕ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 859.

ต้องแสดงเหตุผลถึงการที่ให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาด้วย ซึ่งเป็นผลของการซึ่งนำทุนที่ระหว่างสิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน อีกแนวความคิดหนึ่งเห็นว่า การมีคำสั่งให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาด้วย ศาลไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลถึงการที่ให้การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาด้วย หากว่าคุณความฝ่ายใดเป็นผู้ที่คัดค้าน ก็จะต้องแสดงเหตุผลเพื่อคัดค้านคำสั่งของศาล

การพิจารณาคดีนี้อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่มีคำสั่งของศาล ในบางกรณีการพิจารณาคดีอาจเกิดขึ้นได้ โดยการที่ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดี^๑ เช่น ในการพิจารณาคดีของศาลนั้น ประชาชนไม่เพียงมีโอกาสในการเข้าสู่ห้องพิจารณา แต่จะต้องมีโอกาสได้รับแจ้งถึงเวลาและสถานที่ในการพิจารณาคดีด้วย^๒ การพิจารณาคดีที่ขาดแจ้งถึงเวลาและสถานที่พิจารณาไว้ การเปลี่ยนเวลาและสถานที่พิจารณาโดยกระทันหัน ก็จะทำให้การพิจารณานั้นกลายเป็นการพิจารณาด้วย นอกจากนี้ในการพิจารณาคดีนอกห้องพิจารณาที่ปกตินั้น อาจเป็นได้ทั้งการพิจารณาด้วย หรือยังคงเป็นการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอยู่ ทั้งนี้โดยเหตุที่ในการพิจารณาคดี ศาลสามารถเปิดการพิจารณาในสถานที่ใด ๆ นอกห้องพิจารณาคดีได้ การพิจารณาคดีของศาลในกรณีนี้ถ้าไม่ได้เปิดโอกาสให้บุคคลผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียในคดี ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคดี ซึ่งในเรื่องนี้จะต้องพิจารณาจากความข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เช่น การพิจารณาคดีซึ่งกระทำในห้องทำงานของผู้พิพากษา หากว่าในสภาพความเป็นจริงแล้ว ประชาชนสามารถเข้าร่วมในการพิจารณาคดีได้ ก็ย่อมไม่ขัดต่อหลักการ

^๑ คณิต ๒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า ๑๐.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 849.

เปิดเผยในการพิจารณาข้อหา^๑ แต่หากสมมติความเป็นจริง ห่วงหาเงาของผู้พิพากษาไม่ได้เปิดโอกาสเช่นนั้น ก็ย่อมเป็นการพิจารณาลับ ซึ่งหากไม่เป็นไปตามข้อยกเว้นของหลักการเปิดเผยในการพิจารณาที่กฎหมายกำหนดไว้ การพิจารณาลับในลักษณะเช่นนี้ก็เป็นการพิจารณาที่ไม่ชอบ

แต่ในการพิจารณาข้อหา แม้ว่าประชาชนจะมีสิทธิเข้าร่วมรับรู้ในการพิจารณาข้อหา แต่ไม่ใ้หมายความว่ากระบวนการพิจารณาทั้งหมดจะต้องกระทำไปโดยประชาชนจะต้องได้ยื่นการกระทำนั้น เช่น ในกรณีที่ต้องมีการใช้เครื่องบันทึกเสียง แต่ไม่อาจเปิดกระจายเสียงให้ทุกคนฟังได้ จะต้องใช้หูฟังเฉพาะบุคคล หรือในห้องพิจารณาคดีนั้น ไม่อาจเปิดเครื่องบันทึกเสียงได้ เพราะไม่มีการติดตั้งสวิทช์ไฟไว้ ผู้พิพากษาจำต้องนำไปเปิดในห้องทำงานโดยคู่ความและทนายไปช่วยชั่วขณะหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการขัดต่อหลักการเปิดเผยในการพิจารณาข้อหา^๒

การพิจารณาลับนั้นนอกจากจะหมายถึงการที่ประชาชนทั่วไปไม่มีโอกาสเข้าร่วมรับรู้การพิจารณาคดีของศาลแล้ว ก็ยังมีผลถึงสื่อมวลชนด้วย เคยสื่อมวลชนยอมไม่มีสิทธิในการเสนอข่าวสารในการพิจารณาลับทั้งหมด^๓

๔.๖.๒ เงื่อนโซ่ของการพิจารณาลับ

การพิจารณาลับเป็นข้อยกเว้นของหลักการเปิดเผยในการพิจารณาข้อหา การพิจารณาที่ใดจะเป็นการพิจารณาลับนั้น กฎหมายได้กำหนด

^๑ Ibid., p. 859.

^๒ Ibid.

^๓ ชาญ โสภิตพันธ์, พ.ศ.ศ., คู่มือศึกษากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,

เงื่อนไขไว้ และศาลจะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เงื่อนไขซึ่งจะทำให้การพิจารณาความอาญาเป็นการพิจารณาชั้นนั้น จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ สำหรับในประเทศไทย ได้มีกำหนดเงื่อนไขไว้ในมาตรา ๑๗๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยบัญญัติไว้ว่า

"ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยพลการ หรือโดยคำร้องขอของคุณความผิดใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศไทยมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน"

เห็นได้ว่าความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ได้กำหนดเงื่อนไขของการพิจารณาลับไว้ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
๒. เพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศไทยมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

บทบัญญัติมาตรา ๑๗๓ นี้ กำหนดเงื่อนไขของการพิจารณาลับไว้ไทยจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของรัฐ ในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ หรือเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไทยศาลจะเป็นผู้ชี้หน้าหนักระหว่างสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาไทยเปิดเผย และสิทธิในการเสนอและรับข่าวสารของประชาชน กับประโยชน์ทั้งของประการของรัฐ และในกรณีนี้เป็นไปเคยศาลเห็นสมควร หรือโดยคำร้องขอของคุณความผิดใดก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขในการพิจารณาคดีนี้ โดยทั่วไปในต่างประเทศมักจะกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น ในประเทศญี่ปุ่น กำหนดไว้ว่าการพิจารณาคดีจะทำได้ คอเมื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน^๑ ในประเทศฝรั่งเศส กำหนดไว้ในกรณีเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน^๒ ในสหรัฐอเมริกา เงื่อนไขของการพิจารณาคดีจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ โดยเน้นในกรณีที่เป็นประโยชน์ของจำเลย ประโยชน์หรือคุ้มครองพยาน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อประโยชน์ในทางอนามัยของท้องถิ่น^๓ ในบางมลรัฐจะระบุถึงประเภทคดีที่จะต้องมี การพิจารณาคดี เช่น ในมลรัฐ Alabama มลรัฐ New York เป็นต้น

ในการสัมมนาทางกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีขึ้น ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งมีประเทศในเอเชียเข้าร่วมจำนวน ๔๘ ประเทศ เพื่อสรุปหาข้อเสนอแนะให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ เพื่อที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องมีหลักกฎหมายที่อันจะทำให้วัตถุประสงค์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติได้บรรลุตามจุดหมาย หลักการเบื้องต้นในการพิจารณาคดีอาญาโดยสรุปไว้ว่า หลักการเบื้องต้นในการพิจารณาคดีอาญานี้ เป็นไปเพื่อที่จะให้ประชาชนได้ทราบถึงความเป็นไปของการพิจารณา และการพิจารณานั้นได้

^๑ Shigemitsu, Japanese Criminal Procedure, p. 363.

^๒ ชีร์พินซ์ รัศมีทัต, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส, หน้า ๕๒.

^๓ American Jurisprudence (Vol. 21 A.), p. 77 - 78.

เป็นไปโดยชาวต่างชาติ แต่ในบางกรณีก็มีความจำเป็นจะต้องมีการพิจารณาตัดสิน ในกรณีเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศชาติ การคุ้มครองป้องกัน ศีลธรรมของประชาชน การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เคราะห์ร้ายในคดี หรือ คุ้มครองเยาวชน และคุ้มครองป้องกันผลประโยชน์ของจำเลยเอง”

หลักการเปิดเผยในการพิจารณาคดีอาญา เป็นหลักสำคัญของ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การที่จะให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยการ พิจารณาตัดสิน จึงจำเป็นต้องเป็นกรณีที่สำคัญและจำเป็นต้องกระทำ เจื่อนไซของ การพิจารณาคดีจะต้องเปิดเผยเพื่อรักษาสิทธิหรือประโยชน์ต่าง ๆ และเป็น หน้าที่ของศาลที่จะต้องดูแลรักษาสิทธิหรือประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโจทก์ ผู้เสียหาย จำเลย ตลอดจนสาธารณชน^๒ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเที่ยงธรรม และบรรลุเป้าหมายของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ และนำตัวผู้กระทำผิดความผิดมาลงโทษ

---

^๑อุทัย วิเศษสมิต, "การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวกับกฎหมาย อาญาและวิธีพิจารณาความอาญา", กฎหมาย, ปีที่ ๗ (เมษายน-๒๕๐๓), หน้า ๘๒๘.

^๒ Luder and Gilbert, Corpus Juris Secundum (Vol. 23), p. 833 - 834.